

Asia: Lausuntopyyntö Yli-lin Iso Rytisuon tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta (POPELY/2997/2021)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Infinergies Finland Oy ja ABO Energy Suomi Oy suunnittelevat 9–18 tuulivoimalaa käsittävän Iso Rytisuon tuulivoimapuistoa Oulun kaupunkiin Yli-lin alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään noin 300 metriä. Voimaloiden napakorkeus on noin 200 metriä ja roottorin halkaisija noin 200 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on 6–10 MW. Sähköverkkoliityntä on suunniteltu toteutettavaksi joko maakaapeleilla tai ilmajohtolla Fingridin suunnitteilla olevalle Hervan sähköasemalle. Maakaapelireittivaihtoehdot sijoittuvat teiden ja voimajohtojen läheisyyteen. Ilmajohto taas sijoittuisi Fingridin Petäjaskoski-Nuojuankankaan 400 kV + 110 kV voimajohtoon.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin ja poronhoitoon.

Iso Rytisuon hankealue on pääasiassa turvemaata, ja ojittamattomia soita sekä keskiosan turvetuotantoaluetta lukuun ottamatta kaikki kivennäismaan metsät ja turvekankaat ovat metsätalouskäytössä; alueella on kuitenkin joitain, lähinnä suoluontokohteita, joista tärkeimmät ovat Härkäinsuo ja Sommasuo.

Tuulivoima-alueen hankealueella ei esiinny luonnonsuojelulain 64 tai 65 §:n mukaisia arvokkaita luontotyyppejä mutta alueelle sijoittuu metsälain 10 §:n mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä. Hankealueella ei havaittu luontodirektiivin liitteiden II ja IV b kasvilajeja tai uhanalaisia lajeja, mutta siellä todettiin joitain alueellisesti uhanalaisia, silmälläpidettäviä tai muutoin arvokkaita, luontoarvoja indikoivia soiden putkilokasvi- ja sammallajeja. Muutoin hankealueen ulkopuolisilta sähkönsiirtoreiteiltä tai hankealueelta ei ole tiedossa arvokasta kasvilajistoa.

Hankealueella sijaitsevat tärkeät luontokohteet ja monimuotoisuutta tukevat kohteet tulee huomioida voimaloiden sijoittelussa siten että niiden luonnontilaa ei uhata. Käytännössä tarvitaan riittävän laaja suojavyöhyke kunkin kohteen ympärille. Sähkönsiirtovaihtoehdoista VE C ja VE D aiheuttavat vähemmän häiriötä ympäristöön kuin VE A ja VE B ja ovat siinä mielessä parhaimmat vaihtoehdot. Reittien vetäminen luontokohteiden yli ei ole suotavaa, vaikka ne sijoittuisivat jo rakennettujen linjojen viereen. Lisärakentaminen heikentää kohteen luontoarvoja, lisää häiriövaikutusta ja uhkaa jo toipunutta kasvillisuutta.

Hankealue sijoittuu BirdLifen tietojen mukaan kurjen valtakunnallisesti merkittävälle kevätmuuttoreitille. Lisäksi hankealueen kautta voi muuttaa merkittäviä määriä petolintuja sekä metsähanhia.

YVA-selostuksessa todetaan, että "Lintujen muutto alueella on pääosin vähäistä ja hajanaista, eikä alueen läpimuuttavaan lajistoon arvioida kohdistuvan vähäistä suurempia vaikutuksia, koska hankealue ei sijoitu lintujen päämuuttoreille". Luke huomauttaa, että ilman hankealueella tehtyä perusteellista muutontarkkailua tällaisia päätelmiä ei voida tehdä. Kevätmuuton havainnointi puuttuu YVA-selostuksesta. Se pitää toteuttaa hankealueella ja siihen tulee varata noin 2 viikkoa huhtikuun lopulta toukokuun alkuun, mikä on isojen lintujen päämuuttoaikaa alueella. Havainnoinnissa tulee kirjata lajit ja niiden lentokorkeudet. Lisäksi muutkin YVA-selostuksen mukaan hankealueella tehdyt linnustokartoitukset ovat minimaalisen lyhyitä kestoiltaan. Syysmuuton havainnointiin hankealueella tulisi myös käyttää enemmän aikaa kuin 5 päivää. Lähialueilla tehdyt havainnointit tai kirjallisuuslähteet eivät korvaa itse hankealueella tehtyä havainnointia. Tiira-havainnointipalvelun havainnot hankealueelta ja sen lähistöltä tulisi myös käyttää.

Hankkeen vaikutukset viitasammakkoesiintymiin tulisi selvittää tarkemmin. Tuulivoimaloiden ja sähkönsiirtoverkon sijoittelussa esiintymät tulee huomioida. Ilman perusteellista tietoa esiintymien sijainnista ja koosta tämä on vaikeaa.

Selostuksesta ei käy ilmi onko hankealueen kosteikkoja kartoitettu erikseen saukon osalta. Selostuksessa todetaan kuitenkin, että Leuanojalla laji voi esiintyä. Tämän olisi voinut saukkoselvityksellä selvittää.

Selostuksessa suurpetojen sekä muun eläimistön osalta vaikutukset arvioidaan vähäisiksi ja lajien arvioidaan tottuvan tuulivoimaan.

Lajiston totumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole kuitenkaan juurikaan tieteellistä näyttöä. Selostuksessa kerrotaan havaituista eläimistä ja niiden jäljistä voimaloiden alueilla. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen. Mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutuminen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.

Selostuksessa viitataan tehtyihin seuranta tutkimuksiin. Niiden osalta on syytä huomioida, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon, jossa tutkimusaineisto on käsitelty tilastollisia menetelmiä ja analyysejä käyttäen, joilla hallitaan tiedon epävarmuutta, ja joka on sen jälkeen vertaisarvioitu. Kartoitukset ja raportit eivät ole siis tutkimuksia, vaan selvityksiä, kartoituksia tai seurantaraportteja. Niistä puuttuu tutkimuksen tunnusmerkit ja rakenteet, eikä niitä ole referoitu tieteellisiin menetelmiin. Ensijaisesti vaikutusten arvioinneissa tulisi tukeutua olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen.

Poronhoito

Iso Rytisuon hankealue sijoittuu poronhoitoalueen eteläosiin Oijärven paliskunnan alueelle. Oijärven paliskunta sijaitsee poronhoitolain (PHL 848/1990) mukaisen erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen eteläpuolella. Hankkeen vaikutuksia poroelinkeinolle on YVA-selostuksessa arvioitu tuulivoima-alueen ja siihen liittyvän sähkönsiirron osalta. Samalla poronhoitoon kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämistä ja porotaloutta koskevan arvioinnin epävarmuustekijöitä on käsitelty lyhyesti. Lisäksi YVA-selostuksessa on arvioitu niitä mahdollisia yhteisvaikutuksia, joita kohdistuu Oijärven paliskunnan porotalouteen Iso Rytisuon tuulivoimahankkeesta ja useista muista toiminnassa olevista ja suunnitelluista tuulivoima-alueista sekä muusta paliskunnan alueella vaikuttavasta maankäytöstä. YVA-selostuksen lopussa on myös ehdotettu porotalouteen kohdistuvien vaikutusten seurannan toteuttamista ja menetelmiä, joilla se voitaisiin toteuttaa.

Luke katsoo, että Iso Rytisuon tuulivoimahankkeen YVA-arvioinnissa ja siihen liittyvässä selostuksessa poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset ja niiden voimakkuus Oijärven paliskunnan poronhoitoon ja porotalouteen on arvioitu ja kuvattu varsin kattavasti tukeutuen saatavilla olevaan tutkimustietoon, poronhoitoon liittyviin aineistoihin ja paliskunnan kanssa käytyihin neuvotteluihin. Nämä arvioinnit sisältävät porolaitumiin kohdistuvat suorat ja välilliset vaikutukset, porojen laidunten käyttöön, poronhoitotöihin, porovahinkoihin ja porotalouden kannattavuuteen liittyvät vaikutukset sekä myös poronhoitoon liittyvät sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset.

Myös Iso Rytisuon tuulivoimahankkeen ja muiden alueelle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia Oijärven paliskunnan poronhoitoon ja porotalouteen on Luken näkemyksen mukaan arvioitu siten, kun se on tämänhetkisen tietämyksen perusteella tehtävissä YVA-arviointiprosesseissa. Luke näkee myös erittäin tärkeänä, että näiden yhteisvaikutusten merkittävydestä on esitetty selkeät tiivistetyt yhteenvedot (Taulukko 70). Luke katsoo myös tarpeelliseksi, että Iso Rytisuon tuulivoimahankkeen YVA-arvioinnissa on myös pohdittu poronhoitoon kohdistuvien haitallisten vaikutusten mahdollisia lieventämiskeinoja ja porotaloutta koskevan arvioinnin epävarmuustekijöitä. Poronhoidon kannalta tärkeää on myös se, että YVA-selostuksessa on ehdotettu porotalouteen kohdistuvien vaikutusten seurannan toteuttamista ja menetelmiä, joilla se voitaisiin toteuttaa.

Lopuksi Luke kuitenkin toteaa, että lähitulevaisuudessa tutkimustiedon ja käytännön kokemusten lisääntyessä on mahdollista tehdä entistä luotettavampia arviota tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon ja porotalouteen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Iso Rytisuon hankealue sijoittuu poronhoitoalueen eteläosiin Oijärven paliskunnan alueelle, jossa on myös useita muita toiminnassa olevia ja suunniteltuja tuulivoima-alueita. Luke katsoo, että Iso Rytisuon tuulivoimahankkeen YVA-arvioinnissa Oijärven paliskunnan poronhoitoon ja porotalouteen kohdistuvat vaikutukset ja niiden voimakkuus on kuvattu niin kyseisen hankkeen erillisvaikutusten kuin myös sen ja muiden alueelle suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten osalta varsin kattavasti.

Poronhoidon kannalta tärkeää on myös se, että YVA-selostuksessa on ehdotettu hankkeesta aiheutuvien haitallisten vaikutusten mahdollisia lieventämiskeinoja sekä porotalouteen kohdistuvien vaikutusten seurannan toteuttamista ja menetelmiä. Luke kuitenkin toteaa, että lähitulevaisuudessa tutkimustiedon ja käytännön kokemusten lisääntyessä on mahdollista tehdä entistä luotettavampia arviota tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon ja porotalouteen. Yleisesti Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 02.05.2025 klo 11:11:35.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen
Esa Huhta, Jouko Kumpula

Liitteet:

Tiedoksi: